

วิทยฐานะของวิชาชีพครู : หนทางส่งเสริมหรือทำลายการศึกษาไทย ACCREDITATION OF PROFESSIONAL TEACHER : THE WAY EITHER DEVELOP OR DESTROY THE EDUCATION

รัตนะ บัวสนธ์¹, นันทิมา นาคापงศ์², น้าอ้อย วันตา³, ประภัสสร วงษ์ดี⁴

Rattana Buasonte, Nantima Nakapong, Namaoi Wanta, Prapasson Wongdee

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงาน จัดทำผลงานทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษา 3 ตำแหน่ง ได้แก่ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) มุมมองที่มีต่อการทำผลงานทางวิชาการ 3) กระบวนการทำผลงานทางวิชาการ 4) คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ โดยกรณีศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ จำนวน 3 กรณี ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่ผ่านการทำผลงานทางวิชาการ โดยกรณีศึกษาที่ 1 เป็นข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ กรณีที่ 2 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับเชี่ยวชาญ และกรณีที่ 3 เป็นศึกษานิเทศก์ระดับชำนาญการพิเศษ ทำการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) แบบพหุกรณีศึกษา (Multi Cases Study) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) และการศึกษาเอกสารหลักฐานบันทึก (Document Study) จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา : ทั้ง 3 กรณี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท และผู้อำนวยการสถานศึกษากำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ทั้ง 3 กรณีต่างก็ได้รับรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณก่อนได้รับวิทยฐานะ มีวิธีการเข้ารับราชการเหมือนกัน คือการสอบคัดเลือกของส่วนกลาง เคยมีการเปลี่ยนตำแหน่งสายงานหรือโยกย้ายหน่วยงาน และรับผิดชอบงานหลักที่ตรงกับสายงาน นอกจากงานประจำแล้วผู้อำนวยการสถานศึกษายังเป็นທີ່ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการให้กับชุมชนด้วย ด้านสถานภาพสมรส ผู้อำนวยการสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์สมรสมีบุตรธิดาแล้ว ส่วนครูยังโสดแต่มีบุตรบุญธรรม ทั้ง 3 กรณีมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยมีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน ด้านการแต่งกาย ครูชอบสวมใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผู้อำนวยการสถานศึกษาชอบสวมใส่เสื้อสูทกางเกงและผูกเนคไทด์ ส่วนศึกษานิเทศก์ชอบสวมใส่เสื้อผ้าชุดตัด ทั้ง 3 กรณีมียานพาหนะส่วนตัวขับขีไปปฏิบัติราชการ มีรายรับหลักจากเงินเดือนประจำ มีการซื้อเบี้ยประกันเพื่อการคุ้มครองชีวิต และยังมีหนี้สินที่ต้องผ่อนชำระ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

2. มุมมองที่กรณีศึกษามีต่อการทำผลงานทางวิชาการ : ครูและผู้อำนวยการสถานศึกษามีมุมมองทางวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการศึกษาที่สอดคล้องกัน คือเห็นว่าการทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการศึกษา และมีมุมมองทางสังคมว่า การทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการยอมรับในวิชาชีพเดียวกันและวิชาชีพอื่นด้วยว่า “ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง” จึงเกิดความภาคภูมิใจสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม ส่วนศึกษานิเทศก์มีมุมมองที่แตกต่างออกไปว่า การทำผลงานทางวิชาการไม่ได้ส่งเสริมหรือเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริง และไม่แน่ใจว่าเป็นตัวทำลายการศึกษาหรือไม่ และมีมุมมองทางสังคมว่า ไม่ได้ทำให้มีการยอมรับสูงขึ้นทั้งในวิชาชีพเดียวกันและวิชาชีพอื่น แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 3 กรณีมีมุมมองที่เหมือนกันว่าการทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง ก่อให้เกิดการมีรายได้เพิ่ม และปรับเปลี่ยนบัญชีอัตราเงินเดือนตามวิทยฐานะที่สูงขึ้น

3. กระบวนการทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษา : แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการมาจากการได้รับการกระตุ้นจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้บังคับบัญชา เงินเดือนถึงเกณฑ์ในการส่งผลงานทางวิชาการ เงินเดือนเต็มขั้น และการมีภาวะผู้นำ การกำหนดประเด็นปัญหา ทั้ง 3 กรณี เป็นผู้คิดด้วยตนเองและเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบโดยตรง การกำหนดหัวข้อมีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และมีความเป็นไปได้ในการจัดทำ มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง มีการดำเนินงานตามขั้นตอนแบบปกติตามกระบวนการที่เหมาะสมและเกิดผลลัพธ์ตามลำดับ ไม่ได้จ้างบุคคลอื่น ส่วนด้านงบประมาณ ครูและผู้อำนวยการสถานศึกษาใช้งบประมาณส่วนตัว ศึกษานิเทศก์ใช้งบประมาณของหน่วยงาน

4. คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ : ผลงานทางวิชาการมีผลกระทบทางบวกต่อนักเรียน ครู เพื่อนร่วมวิชาชีพ โรงเรียน และวงการศึกษาคือก่อให้เกิดการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาการให้กับตนเอง ทำให้ได้เงินค่าวิทยฐานะเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ได้รับเกียรติ และการยอมรับจากสังคม นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถานศึกษายังมีผลกระทบทางบวกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

คำสำคัญ : วิทยฐานะ, วิชาชีพครู, ผลงานทางวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were to study background processes and step on the producing academic papers of educational personnel; namely, the teacher, the director of school and the supervisor. The issues of this research were divided in to 4 parts were : 1) the background of cases study 2) the view of cases study on the producing academic papers 3) the processes of cases study on the producing academic papers and 4) the opinion of the cases study on the value from the producing academic papers. The three cases were selected from the educational personnel in the educational service area office who submitted for position improvement and who submitted their work accomplishment papers. The first case was the teacher who submitted senior professional, expert; the second case was the director of school who submitted expert and the third case was the supervisor who submitted senior professional, expert. This research used the qualitative research methodology in the type of multi cases study. The data for the research were collected by the in-depth interview, the group interview, the participation observation and the document study. The data were checked completely and then analyzed by the analytic induction.

The results of this research were:

1. The background of cases study: All of cases finished the Master Degree and the director of school was studying the Doctoral Degree. All of them received the educational rewards before submitted their work accomplishment papers, were selected from the government for admitted their works, removed the offices and improved the position and the director had the others position in his public too. The director and the supervisor are married and had children and a son respectively, the teacher is single but had a stepchild. All of them live in their own house with the convenience and necessary furniture. The teacher always wear the readymade clothes, the director of school always wear a man's suit with tie and the supervisor always wear the handmade clothes. All of them drove their own car to work, had main income from their salaries, bought insurance policy and the debts had to pay.

2. The view of cases study on the producing academic papers : The teacher and the principle of school had the same view that the academic papers lead to development of educational system and encourage them to be a social prestige on the same and the others professional social that "teacher is the high professional" and made them proud, but the supervisor had not sure that the academic papers either lead to develop or destroy the educational system and think that the academic papers not lead her to be a more social prestige on the same and the others professional social. All of them had the consistency views that the academic papers were promotion for higher ranking and salary depend on the higher accreditation.

3. The processes of cases study on the producing academic papers: The motivation on the academic papers were the support from colleagues, the support from the director, the salary met the criterion of the conducting of the academic papers, the promotion higher ranking and salary and the leadership. All of them set the problems that concerned with their works by themselves, set the topics suitable with their capacities and feasible to conduct, planned and producing by themselves, produced their academic papers follow to their plan and got results, not hired anyone, and paid their own budgets for conducted their academic papers except the supervisor used the budget of her office.

4. The opinion of the cases study on the value from the producing academic papers: All of them had the consistency opinions that the academic papers had the positive effect to students, teachers, and persons in the same professional, schools, educational system. The academic papers encourage them to be the academic specialist, were promotion for higher ranking on the higher professional, proud of them, and got an honor and social prestige. In addition, the director of school had the positive effect to subordinates too.

Key words : Accreditation, Professional Teacher, Academic Papers

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประสิทธิภาพด้านความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน เพราะการศึกษาเป็นหนทางแห่งการพัฒนาคนในชาติให้มีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในสังคมที่พัฒนาแล้วและที่กำลังพัฒนาแล้วให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาคนในชาติ โดยในมาตรา 6 ได้กำหนดว่า “ให้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยมีบุคลากรทางการศึกษา เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น ที่คอยทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ บริหารสถานศึกษา รวมทั้งให้คำชี้แนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้สอนตามลำดับ ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองให้ต่อเนื่องอยู่เสมอ

การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม ศึกษาต่อ การทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นต้น โดยการทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานของตนนั้น อาจนำมาซึ่งการสร้างองค์ความรู้ หรือนวัตกรรม การศึกษาใหม่ ๆ ให้กับวงการศึกษา และยิ่งถือว่าบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องอีกด้วย แต่เนื่องจากกระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการให้เกิดความน่าเชื่อถือ เพื่อนำมาซึ่งความมั่นใจในการนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับวงการศึกษ

ต่อไป จึงทำให้บุคคลทั่วไป รวมถึงบุคลากรทางการศึกษามองว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก ใช้เวลานานงบประมาณ และต้องมีความ สามารถและประสบการณ์ด้านการวิจัยสูงจึงจะทำงานวิจัยได้สำเร็จ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้สร้างแรง จูงใจเพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาทำงานวิจัยให้มากขึ้น โดยเฉพาะได้กำหนดให้มีแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นรูปธรรมและมีผลตอบแทนทั้งด้านการขยายแท่งเงินเดือน การได้รับค่าตอบแทนวิทยฐานะไว้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามหลังจากมีระบบการให้ครูทำวิทยฐานะ หรือทำผลงานทางพัฒนาวิชาการ รวม 10 ปี แต่ยังคงพบว่ามีสภาพการทำผลงานทางวิชาการในปัจจุบันนี้ยังมีปัญหาในการก้าวไปสู่วิทยฐานะในแต่ละขั้นของบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากพบว่า มีปัญหาต่างๆ ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ จากงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการเสนอขอ ด้านการจัดทำผลงานทางวิชาการ ด้านความชำนาญ ด้านปัจจัยส่วนตัว และด้านการประเมินผลการปฏิบัติ (วารสารคน กิจจรยง, 2543. หน้า 65) ปัญหาในการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครู 3 อันดับแรก คือ 1) ไม่สะดวกในการเดินทางไปขอคำแนะนำจากผู้รู้เนื่องจากอยู่ไกล 2) เป็นงานที่ยากเกินกว่าที่ตนเองจะทำได้ และไม่มีเวลาทำผลงานทางวิชาการเนื่องจากต้องรับผิดชอบงานสอน 3) ไม่มีเวลาทำผลงานทางวิชาการเนื่องจากต้องรับผิดชอบงานพิเศษของโรงเรียนมาก และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วจึงพบว่า ปัญหาในการจัดทำผลงานทางวิชาการที่พบมาก 3 อันดับแรก คือ 1) ค่าใช้จ่ายในการจัดทำผลงานทางวิชาการสูง 2) ขาดอาจารย์ที่ปรึกษาหรือวิทยากรที่สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำผลงานทางวิชาการ และ 3) ขาดความขยันและอดทน (เรณู ตรีโลเกศ, 2549. บทคัดย่อ)

นอกจากทำการศึกษาสภาพปัญหาในการทำผลงานทางวิชาการแล้ว แรงจูงใจเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการมีระบบการประเมินวิทยฐานะเพื่อให้เป็น

แรงจูงใจให้บุคลากรครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นระบบ และมีความเชื่อถือ และจากการศึกษางานที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการ คือ ด้านเจตคติต่อการทำผลงานทางวิชาการ การพัฒนาตนเอง และเงินเดือนแรงจูงใจ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ แรงจูงใจด้านสิ่งแวดล้อมในการทำผลงานทางวิชาการ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการประชาธิปไตยในการทำงาน (วินัย คีรินทร์, 2544, หน้า 111-114 ; พิมลพร อมรศิลป์, 2549, หน้า 88-89)

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าอาจยังไม่สอดคล้องกันหรือไม่ตรงกับเป้าหมายสูงสุดในการได้ตำแหน่งวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเท่าใดนัก นั่นคือเป้าหมายหลักคือเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ในสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ สำหรับศึกษานิเทศก์นั้นมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการนิเทศ หรือชี้แนะครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาครูในสถานศึกษาและพัฒนาชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษาของตนได้สำเร็จ

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแรงจูงใจ มุมมองในการทำผลงานทางวิชาการ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการปัญหาอุปสรรคผลกระทบ ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพ คุณค่าของการทำวิทยฐานะ ของบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์การทำผลงานทางวิชาการใหม่ใน

รุ่นที่ 1 และ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา เพื่อให้เห็นภาพของการดำเนินการทำผลงานทางวิชาการที่ชัดเจน รวมทั้งเพื่อเป็นการศึกษาว่าระบบการทำวิทยฐานะนั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้จริงหรือไม่ และเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษาเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตได้อย่างแท้จริงต่อไป

คำถามการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษาที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา 3 ตำแหน่ง ได้แก่ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ เป็นอย่างไร ใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. มุมมองที่กรณีศึกษามีต่อการทำผลงานทางวิชาการ
3. กระบวนการทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษา
4. คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษาที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา 3 ตำแหน่ง ได้แก่ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) มุมมองที่กรณีศึกษามีต่อการทำผลงานทางวิชาการ 3) กระบวนการทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษา และ 4) คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน มุมมองที่กรณีศึกษามีต่อการทำ

ผลงานทางวิชาการ กระบวนการทำผลงานทางวิชาการ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของบุคลากรทางการศึกษา ในตำแหน่งครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ซึ่งถือว่าเป็นสารสนเทศที่ทำให้เห็นกระบวนการที่ชัดเจนในดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้สำเร็จ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายการศึกษาของชาติต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษามูลกรทางการศึกษาที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะจำนวน 3 กรณี แบ่งตามตำแหน่งของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจากผู้ผ่านการทำผลงานทางวิชาการในระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป โดยกรณีที่ 1 เป็นข้าราชการครู ที่ได้รับการประเมินวิทยฐานะในระดับชำนาญการพิเศษ กรณีที่ 2 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินวิทยฐานะในระดับเชี่ยวชาญ และกรณีที่ 3 เป็นศึกษานิเทศก์ที่ได้รับการประเมินวิทยฐานะในระดับชำนาญการพิเศษ โดยมีรายละเอียดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) แบบพหุกรณีศึกษา (Multi Cases Study)

2. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษาหลักคือ ข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการ และขั้นตอน การ

ดำเนินงานจัดทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษาที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา โดยมีประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่

3.1 ข้อมูลพื้นฐาน

3.2 มุมมองที่กรณีศึกษามีต่อการทำผลงานทางวิชาการ

3.3 กระบวนการทำผลงานทางวิชาการของกรณีศึกษา

3.4 คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ที่ปฏิบัติตามแนวทางที่ รตนะ บัวสนธ์ (2551, หน้า 63-246) ได้นำเสนอไว้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การติดต่อประสานงาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแหล่งข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 เครื่องมือในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์

ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

1.1 ประวัติการศึกษา ด้านวุฒิ

การศึกษาสูงสุด พบว่า ทั้ง 3 กรณี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกับที่ตนปฏิบัติงานประจำ สำหรับใน ส่วนกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษานั้น กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา กรณีครูสำเร็จการศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา และกรณีศึกษานิเทศก์สำเร็จการศึกษาสาขาการ

สอนภาษาไทย และทั้ง 3 กรณี สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท ก่อนได้รับวิทยฐานะ

1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน
สำหรับการเริ่มบรรจุเข้าปฏิบัติงาน ทั้ง 3 กรณีเข้ารับราชการด้วยวิธีการที่เหมือนกัน คือโดยวิธีการสอบคัดเลือกของส่วนกลาง ทุกกรณีมีการเปลี่ยนตำแหน่งสายงาน หรือโยกย้ายหน่วยงาน โดยกรณีครูมีการโยกย้าย 2 โรงเรียน กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษามีการเปลี่ยนสายงานจากตำแหน่งครูผู้สอน มาเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและเป็นผู้ำนวยการสถานศึกษาตามลำดับ โดยการสอบแข่งขัน โดยรวมมีการโยกย้าย 5 โรงเรียนและ 2 สำนักงานเขตพื้นที่ สำหรับศึกษานิเทศก์ในช่วงที่เป็นครูผู้สอนได้โยกย้าย โดยได้ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน 5 แห่ง และได้ทำการสอบแข่งขันเพื่อเปลี่ยนตำแหน่งจากครูผู้สอน เป็นศึกษานิเทศก์ โดยปฏิบัติงานเป็นศึกษานิเทศก์จำนวน 2 เขตพื้นที่

ทั้ง 3 กรณีรับผิดชอบงานหลักที่ตรงกับสายงาน นั่นคือ กรณีครูรับผิดชอบงานสอนวิชาวิทยาศาสตร์ และยังรับผิดชอบงานผู้ช่วยบรรณารักษ์ห้องสมุดอีกด้วย กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้ำนวยการสถานศึกษา ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบงานนิเทศติดตามกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐานและ การพัฒนาการเรียนรู้อ

อายุราชการในขณะที่ได้รับวิทยฐานะของกรณีศึกษานั้นแตกต่างกันไป โดยกรณีครู และศึกษานิเทศก์ได้รับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเมื่อมีอายุราชการ 19 ปี และ 32 ปีตามลำดับ ส่วนกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นได้รับวิทยฐานะเชี่ยวชาญ เมื่อมีอายุราชการ 32 ปี

1.3 ชีวิตครอบครัว สถานภาพสมรสของกรณีศึกษาทั้ง 3 มีทั้งที่สมรสแล้วและที่เป็นโสด โดยกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์สมรสแล้ว ส่วนกรณีครูยังโสดแต่มีบุตรบุญธรรม 1 คน ในขณะที่กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นสมรสกับนักการเมืองท้องถิ่น และมีบุตรด้วยกัน 3 คน ส่วนคู่สมรสของศึกษานิเทศก์นั้นมีอาชีพค้าขายและ

ทำการเกษตร สมรสในช่วงที่รับราชการครูแล้ว และมีบุตรด้วยกัน 1 คน ขณะนี้บุตรกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจ ทั้ง 3 กรณีมีที่อยู่อาศัยที่เป็นของตนเอง ในบ้านมีของใช้ เครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน เครื่องประดับประจำตัวของกรณีศึกษามีความแตกต่างกันไป โดยกรณีครูไม่สวมใส่เครื่องประดับ กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาสวมใส่เครื่องประดับ ได้แก่ นาฬิกาทอง ผังเพชร สร้อยคอทองคำพร้อมพระเลี่ยมทอง แหวนเพชร แหวนทอง ส่วนเครื่องประดับที่ศึกษานิเทศก์ชื่นชอบ ได้แก่ นาฬิกา แหวนทอง ปิ่นปักผม

การแต่งกายของกรณีศึกษาที่อยู่ ในตำแหน่งชำนาญการพิเศษ (กรณีครูและศึกษานิเทศก์) ส่วนใหญ่สวมใส่เสื้อผ้าราคาชุดละประมาณ 600 - 800 บาท โดยในกรณีครูชอบสวมใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูป ราคาชุดละ 600 - 700 บาท กรณีศึกษานิเทศก์ สวมใส่เสื้อผ้าที่เป็นชุดตัด ด้วยผ้าธรรมดาระกาชุดละประมาณ 700 - 800 บาท และชุดตัดผ้าไหมไทยสำหรับใส่ออกงานราคาชุดละประมาณ 1,500 บาท ส่วนกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีตำแหน่งเชี่ยวชาญ มักสวมใส่เสื้อเชิ้ต ผูกเนคไทด์ เสื้อสูทกางเกง ราคาชุดละประมาณ 3,500 บาท เสื้อตัดผ้าไหมไทย ราคาตัวละประมาณ 2,000 บาท

ยานพาหนะที่ใช้ขับของกรณีศึกษาที่อยู่ในตำแหน่งชำนาญการพิเศษ (กรณีครูและศึกษานิเทศก์) เป็นรถยนต์ (รถเก๋ง) มี 2 ส่วนกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีตำแหน่งเชี่ยวชาญ ใช้รถประจำตำแหน่งของโรงเรียน และใช้รถยนต์ส่วนตัวร่วมกับภรรยาอีก 3 คัน มีทั้งรถยนต์ที่ซื้อแบบป้ายแดง 2 คันและซื้อมือสอง 1 คันรายรับที่ได้กับภาระที่ต้องใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือหนี้สินพบว่าทั้ง 3 กรณีมีรายรับหลัก ๆ จากเงินเดือน มีการซื้อเบี้ยประกันเพื่อการคุ้มครองชีวิตและทุกกรณีต่างมีหนี้สินเหมือนกัน แต่จำนวนหนี้สินแตกต่างกันไป และสามารถผ่อนชำระได้ลงตัว

1.5 ฐานะทางสังคม กรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีปฏิบัติหน้าที่ในงานประจำตรงตามสายงาน กรณีครูและศึกษานิเทศก์มีภาระหน้าที่เฉพาะภาระงานหลัก ส่วนกรณีผู้อำนวยการนั้นยังมีตำแหน่งหน้าที่การงานอื่น ในสังคมอีกด้วย เช่น เป็นที่ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการให้กับคนในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ไป และยังมีตำแหน่งหน้าที่ในสังคม อื่น ๆ อีก ได้แก่ อ.ค.ก.ศ. ของเขตพื้นที่การศึกษา ประธานศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา และประธานสหวิทยาเขตของการรวมตัวทางวิชาการของโรงเรียนมัธยมในจังหวัด

2. มุมมองที่มีต่อการทำผลงานทางวิชาการ

2.1 ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการศึกษา พบว่า กรณีครูและผู้อำนวยการสถานศึกษามีมุมมองที่สอดคล้องกัน คือเห็นว่าการทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียน การศึกษา โดยกรณีครูแสดงมุมมองว่า การทำผลงานทางวิชาการเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาแบบเป็นลูกโซ่ โดยเริ่มต้นที่ครู นักเรียน โรงเรียน สู่ วงการศึกษา และกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองว่า การทำผลงานทางวิชาการ เป็นการทำให้หน้าที่ของตนให้ดี สมบูรณ์พร้อมและนำผลที่ได้มา ยื่นวิทยฐานะ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ มีมุมมองที่แตกต่างกันออกไปว่า การทำผลงานทางวิชาการไม่ได้ส่งเสริมหรือเพิ่ม ประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริงและไม่แน่ใจว่าเป็นตัวทำลายการศึกษาหรือไม่

ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีมุมมองที่เหมือนกันว่าการทำผลงานทางวิชาการ ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยกรณีครูมีมุมมองว่า การทำผลงานทางวิชาการเป็นการพัฒนาครูโดยตรง และเป็นการให้ขวัญกำลังใจที่จะทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่เพื่อเด็กอย่างแท้จริง กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองว่า บทบาทของความเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบอำนาจมา

ขับเคลื่อนครูให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนและมองถึงความก้าวหน้า โดยความก้าวหน้านี้นักเรียนต้องได้รับผลประโยชน์ และกรณีศึกษานิเทศก์ มีมุมมองว่าการพัฒนาตนเองตามหน้าที่ได้กระทำอยู่แล้ว เพียงแต่เลือกชิ้นงานที่มีความสมบูรณ์ไปส่งขอ ผลงานทางวิชาการ

2.2 ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านการหารายได้เพิ่ม พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีมุมมองที่เหมือนกันว่า การทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการมีรายได้เพิ่ม โดยกรณีครู มีมุมมองว่า ได้เงินเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือน ทำให้ ความเป็นอยู่ดีขึ้น ชีวิตมีความสุขมากขึ้น กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองว่าวิทยฐานะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และกรณีศึกษานิเทศก์ มีมุมมองว่า ยอมรับเวลาได้รับค่าตอบแทนเพิ่มและขยายเงินเดือน

2.3 ด้านสังคม ด้านสังคมในวิชาชีพเดียวกัน พบว่า กรณีครูกับผู้อำนวยการสถานศึกษามีมุมมองที่สอดคล้องกันว่าการทำผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดการยอมรับทางสังคมในวิชาชีพเดียวกัน โดยกรณีครู มีมุมมองว่า ผลงานทางวิชาการได้รับการยอมรับในสังคม ได้รับเกียรติ คำชื่นชม ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย และกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองว่า วิทยฐานะทำให้เกิดการยอมรับ และได้รับเกียรติเป็นคณะกรรมการทำงาน วิทยากร และเป็น ที่ปรึกษา เมื่อเป็นที่ยอมรับทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เกิดการวางตัวที่ดีมากขึ้นด้วย ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ มีมุมมองที่แตกต่างกันออกไปว่า ไม่ได้ทำให้มีการยอมรับทางสังคมเพิ่มขึ้น คิดว่าตนเองตั้งใจทำงานมาโดยตลอด จึงได้รับการยอมรับทางสังคมอยู่แล้วก่อนได้รับวิทยฐานะนี้

ด้านสังคมในวิชาชีพอื่น ๆ พบว่า กรณีครูกับผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองที่สอดคล้องกันว่าการทำผลงานทางวิชาการ ก่อให้เกิดการยอมรับจากบุคคลในสังคมในวิชาชีพอื่น ๆ โดยกรณีครู มีมุมมองว่า ได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคมหรือวงการวิชาชีพอื่นว่า “ครูเป็น

วิชาชีพชั้นสูง” จึงเกิดความภาคภูมิใจ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม และกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีมุมมองว่า สังคมในวิชาชีพอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกับคนในสังคมในวิชาชีพเดียวกัน เช่น ได้รับการยอมรับจากหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ให้เกียรติยกย่องว่าเป็นข้าราชการระดับสูง ได้รับเชิญเป็นกรรมการในภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งการเป็นวิทยากร ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ ไม่มีมุมมองเกี่ยวกับสังคมอื่น เพราะทว่าทุ่มเทเวลาให้กับงานในวงการศึกษทั้งในและนอกเวลาราชการจนแทบหาเวลาว่างได้ยาก

3. กระบวนการทำผลงานทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษา

3.1 แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการ แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของแต่ละกรณีนั้นแตกต่างกันบ้าง กรณีครูมีแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการมาจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนครูได้รับวิทยฐานะกระตุ้นให้ทำ ประกอบกับเงินเดือนถึงเกณฑ์ในการส่งผลงานทางวิชาการเพื่อประเมินวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีแรงจูงใจมาจากการมีภาวะผู้นำ ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ มีแรงจูงใจมาจากการที่เงินเดือนเต็มขั้น แล้วต้องการเปลี่ยนแห่งเงินเดือน และกลุ่มเพื่อนร่วมงานที่เงินเดือนเต็มขั้นกระตุ้นให้ทำผลงานส่งนาร่อง

3.2 การกำหนดประเด็นปัญหาที่ขอทำผลงานทางวิชาการ ด้านบุคคลที่คิดประเด็นปัญหา พบว่า ทั้ง 3 กรณี เป็นผู้คิดประเด็นปัญหาด้วยตนเอง แต่กรณีครู ได้มีการปรึกษาเพื่อนครู ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ แนะนำว่าควรเป็นเรื่องที่มีความชอบเป็นพิเศษและสามารถทำได้ด้วยตนเอง กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ก็ริเริ่มคิดประเด็นปัญหาโดยการศึกษาและทำความเข้าใจกับสถานศึกษาของตนเอง โดยมองที่จุดเน้นหรือวิสัยทัศน์ของโรงเรียนว่ามีเป้าหมายในการจัดการศึกษาในทิศทางใด สรรวจสภาพความต้องการและสภาพปัญหา เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบความคิด ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์นั้นคิดประเด็น

ปัญหาเอง และร่วมกันพัฒนาภายใต้เป็นงานที่ดำเนินการในงานที่รับผิดชอบหลักในหน่วยงานอยู่แล้ว เพราะรับผิดชอบโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาครูไม่ครบชั้นประเด็นในการทำผลงาน คือ เป็นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

ด้านความเกี่ยวข้องของประเด็นปัญหากับงานที่รับผิดชอบ พบว่า ประเด็นปัญหาของทั้ง 3 กรณี มีความเกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองรับผิดชอบโดยตรง โดยกรณีครู เป็นงานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และกรณีศึกษานิเทศก์เป็นงานที่เกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา

ด้านแนวทางการกำหนดหัวข้อ พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีแนวทางการกำหนดหัวข้อที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และมีความเป็นไปได้ในการจัดทำ โดยกรณีครูจัดทำผลงานทางวิชาการที่เป็นชุดกิจกรรมการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และรายงานการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดทำผลงานทางวิชาการเป็นการประเมินโครงการ งานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ กรณีศึกษานิเทศก์จัดทำผลงานทางวิชาการเป็นรายงานการวิจัยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการแบบรวมชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.3 การวางแผนและดำเนินการทำผลงานทางวิชาการ ด้านผู้วางแผน พบว่า ทั้ง 3 กรณี เป็นผู้วางแผนการทำผลงานทางวิชาการด้วยตนเอง โดยกรณีครู ได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากเพื่อนครูตำแหน่งชำนาญการพิเศษ โดยกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นและกรณีศึกษานิเทศก์ เป็นผู้วางแผนด้วยตนเอง กำหนดเป็นแผนการดำเนินงานพัฒนาองค์กร โดยมีเพื่อนร่วมงานเป็นคณะดำเนินงาน และได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับสูง ในด้านงบประมาณ บุคลากร และ เวลาในการดำเนินงาน

ด้านช่วงเวลาของการวางแผน พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีการวางแผนและการทำผลงานทางวิชาการไว้ล่วงหน้าเหมือนกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียด โดยกรณีครู มีการวางแผนล่วงหน้า แต่บางช่วงไม่ได้ทำตามแผนที่กำหนดไว้ ส่วนกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และมีความเหมาะสม สำหรับกรณีศึกษานิเทศก์ ไม่มีการวางแผนเพื่อการส่งผลงานทางวิชาการ แต่มีการวางแผนล่วงหน้าในการปฏิบัติงานประจำ เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก

ด้านการดำเนินการทำผลงาน พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีการดำเนินงานตามแบบปกติตามกระบวนการที่เหมาะสมในการจัดทำผลงานทางวิชาการ และเกิดผลลัพธ์เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

ด้านเวลาในการดำเนินการจัดทำผลงานทางวิชาการ พบว่า กรณีครูใช้เวลาออกราชการเขียนรายงานที่บ้านตนเอง กรณีผู้อำนวยการ ใช้เวลาในการดำเนินการที่กำหนดในแผนงานของโรงเรียน ในเวลาราชการ มีที่มงานในโรงเรียน ดำเนินการและผู้อำนวยการทำหน้าที่ตรวจทานความสมบูรณ์ของงาน ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองใช้นวัตกรรมในเวลาราชการ แล้วเขียนรายงานเองโดยส่วนใหญ่เขียนรายงานนอกเวลาราชการที่บ้านของตน

ด้านบุคคลที่รับจ้างทำ พบว่า ทั้ง 3 กรณี ไม่ได้จ้างบุคคลอื่นทำผลงานทางวิชาการให้ตนเอง

3.4 งบประมาณในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ด้วยกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี ทำผลงานด้วยตนเอง จึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างทำผลงานทางวิชาการ งบประมาณที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการมีความแตกต่างกันที่จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ มีทั้งสูงมาก ปานกลาง และน้อยมาก โดยกรณีครู ใช้งบประมาณ 24,000 บาท กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ใช้งบประมาณ 100,000 บาท กรณีศึกษานิเทศก์ ใช้

งบประมาณส่วนตัวประมาณ 100 บาท เป็นค่าเช่าเล่มรายงานจำนวน 4 เล่ม แต่ได้รับงบประมาณของหน่วยงานในการดำเนินโครงการจำนวน 25,000 บาท

4. คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการ

4.1 ผลกระทบทางวิชาชีพ ด้านนักเรียน/ครู พบว่า การทำผลงานทางวิชาการของทั้ง 3 กรณี มีผลกระทบในทางบวกต่อนักเรียนและครู โดยกรณีครู ทำให้นักเรียนมีวิธีการหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอน กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในคณะที่มีการแข่งขันกันสูงได้ นักเรียนเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนผลงานของกรณีศึกษานิเทศก์ ส่งผลให้นักเรียนได้กระบวนการเรียนรู้ และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น สามารถเกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ครูเปลี่ยนพฤติกรรม และเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเอง และระบบการศึกษา

ด้านเพื่อนร่วมวิชาชีพ พบว่า การทำผลงานทางวิชาการของทั้ง 3 กรณี มีผลกระทบในทางบวกต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ กรณีครู พบว่าเพื่อนครูเกิดความไว้วางใจในการมาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับผลงานวิชาการ และนำผลงานไปเป็นต้นแบบให้เพื่อนครูได้ กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการเผยแพร่ผลงานไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำผลงาน ให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาอื่น ๆ ส่วนกรณีศึกษานิเทศก์ได้กระตุ้นให้เพื่อนร่วมวิชาชีพใช้กระบวนการนิเทศกับโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำผลงานทางวิชาการโดยมากขึ้น

ด้านผู้ได้บังคับบัญชา มีเฉพาะกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาเท่านั้นที่ผลงานทางวิชาการส่งผลให้ครูได้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน และสามารถพัฒนางานที่ตนร่วมเป็นทีมดำเนินงานจัดเป็นผลงานทางวิชาการเป็นของตนเอง รอง

ผู้อำนวยการสถานศึกษาทำงานเป็นระบบมากขึ้น และสามารถนำงานในหน้าที่ไปส่งผลงานทางวิชาการได้

ด้านโรงเรียน พบว่า การทำผลงานทางวิชาการของทั้ง 3 กรณี มีผลกระทบในทางบวกต่อโรงเรียน โดยผลงานของกรณีครู ส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ทำให้ส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น ผลงานกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลและเกียรติยศ เช่น รางวัลโรงเรียนพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษา ประจำปี 2551 รางวัลระดับเหรียญเงิน ด้านการจัดการและบริหารสถานศึกษา หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม ของคุรุสภา ประจำปี 2551 และรางวัลสถานศึกษาพอเพียง ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2550 และผลงานกรณีศึกษานิเทศก์ ส่งผลให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้กับโรงเรียนอื่น

ด้านวงการศึกษ พบว่า การทำผลงานทางวิชาการของทั้ง 3 กรณี มีผลกระทบในทางบวกต่อวงการศึกษ โดยกรณีครู ได้สื่อนวัตกรรมที่เป็นชุดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางการสอนที่มีวิธีการหลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน กรณีผลงานผู้อำนวยการสถานศึกษาทำให้ได้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ และผลงานกรณีศึกษานิเทศก์ ทำให้ได้นวัตกรรมในการจัดเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น

4.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา
เอง ด้านการเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีความสอดคล้องกันว่า การทำผลงานทางวิชาการได้พัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาการให้ตนเอง เช่น กรณีครู ได้รับเกียรติจากเพื่อนครูในการแนะนำให้ความรู้และช่วยตรวจผลงาน กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้รับการเป็นวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญสม่ำเสมอ กรณีศึกษานิเทศก์ ได้รับการเป็นวิทยากร เป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่มาโดยตลอดตั้งแต่ก่อนรับการเลื่อนวิทยฐานะนี้แล้ว

นอกจากนี้ทั้ง 3 กรณีมีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น ทำ CD ผลงานแจก นำผลงานลงในเว็บไซต์ และจัดเวทีสัมมนา เป็นต้น

ด้านการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น พบว่า ทั้ง 3 กรณีได้เงินค่าวิทยฐานะเพิ่มขึ้น ส่วนกรณีกรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา ยังได้ค่าตอบแทนการเป็นวิทยากร รวมทั้งกรณีศึกษานิเทศก์ได้ขยายเขตแดนเงินเดือนเพิ่มเติมอีกด้วย

ด้านความภาคภูมิใจ พบว่า ทั้ง 3 กรณี มีความภาคภูมิใจ ได้รับเกียรติ และการยอมรับจากสังคมเหมือนกัน โดยกรณีครู ได้พัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จ มีเกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในสังคมทั้งวงการครูและวงการอื่น กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความภาคภูมิใจได้รับเกียรติและการยอมรับจากสังคมทั้งวงการครูและวงการอื่น และกรณีศึกษานิเทศก์ ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศด้านวิชาการ ระดับเขตพื้นที่ สำหรับศึกษานิเทศก์นั้นยังย้ำว่าการที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจเลย แต่ตนเองภาคภูมิใจจากผลของความตั้งใจที่จะให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนมากกว่า ซึ่งพยายามทำอยู่ตลอดเวลาของการปฏิบัติงานอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี แล้วพบว่า ทุกกรณีต่างก็เป็นกรณีศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการทำผลงานทางวิชาการ ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นว่าทุกกรณีไม่ได้ว่าจ้างบุคคลอื่นมาทำผลงานให้ และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำผลงานทางวิชาการล้วนเป็นผลกระทบทางบวกทั้งสิ้น และจากสรุปผลการศึกษาที่พบว่ากรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี ที่ผ่านการประเมินวิทยฐานะนั้นล้วนเป็นผู้ที่มีปัจจัยพื้นฐานคล้ายกัน จึงอาจอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานเหล่านั้นน่าจะส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษา

ประสบความสำเร็จในการทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในวิชาชีพของตนมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี การได้รับรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณที่เกี่ยวข้องกับสายงานของตนก่อนได้รับวิทยฐานะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ในสาขาที่ตรงกับสายงานที่รับผิดชอบหลัก เป็นผู้ที่มีมุมมองทางบวกต่อการทำผลงานทางวิชาการ เป็นผู้คิดประเด็นปัญหาด้วยตนเอง เป็นปัญหากับงานที่ตนเองรับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบโดยตรง มีแนวทางการกำหนดหัวข้อที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง มีความเป็นไปได้ในการทำการศึกษา และวางแผนการทำงานด้วยตนเอง และทุกกรณีต่างก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ข้อค้นพบดังกล่าว นำมาสู่ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถทำผลงานทางวิชาการที่เกิดประโยชน์ในสายงานของตนได้สำเร็จ ดังนี้

1. ระดับบุคคล : บุคลากรทางการศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในเชิงวิชาการ โดยเฉพาะทักษะในการวิจัย พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นต้นแบบที่ดีให้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพและให้กับผู้เรียน ด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการรวมกลุ่มและร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อาจดำเนินการในรูปการสร้างเครือข่าย โดยอาศัยความช่วยเหลือ และคำชี้แนะจากผู้ที่ได้รับวิทยฐานะแล้วคอยช่วยเหลือ หรือจัดในรูปแบบการอบรม ประชุม สัมมนา หรือจัดประชุมกลุ่มย่อยด้านการวิจัยในแต่ละสายงาน ทั้งในสายผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน โดยบุคลากรทุกสายงานควรกำหนดประเด็นปัญหาการทำผลงานทางวิชาการจากงานประจำของตนเอง และควรวางแผนจัดการดำเนินงานวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ

2. ระดับสถานศึกษา : ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรครูเกิดเจตคติและมุมมองที่ดีต่อการใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของตน เช่น สนับสนุนให้เงินทุน จัดหาเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการวิจัย ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการวิจัย

3. ระดับหน่วยงานเขตพื้นที่ หรือหน่วยงานระดับที่สูงกว่า : ควรจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย จัดตั้งชมรมกลุ่มผู้สนใจพัฒนางานวิจัย จัดให้มีที่ปรึกษาในการดำเนินงานวิจัย สร้างค่านิยมและมุมมองในทางบวกต่อการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในหน้าที่หรืองานประจำ จัดให้ประกาศเกียรติคุณยกย่องผู้มีผลงานวิจัยดีเด่น จัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย ระดมทุนเพื่อก่อตั้งกองทุนกู้ยืมสำหรับการทำวิจัย ดอกเบี้ยต่ำ สร้างศูนย์ข้อมูลและระบบสารสนเทศเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยการสังเคราะห์ผลงานวิจัยของบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับวิทยฐานะในแต่ละวิทยฐานะ ซึ่งควรมีการศึกษาคุณภาพผลงานที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะด้วย โดยจำแนกศึกษาตามกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม เช่น ครูผู้สอน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์

2. ควรมีการศึกษาผลกระทบทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้น กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับวิทยฐานะ โดยเฉพาะมุ่งเน้นการศึกษาประโยชน์หรือผลกระทบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริงเป็นสำคัญ

3. ควรมีการศึกษากระบวนการจัดทำผลงานทางวิชาการโดยการว่าจ้าง รวมทั้งศึกษาผลกระทบทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้น กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับวิทยฐานะ โดยเฉพาะมุ่งเน้นการศึกษาประโยชน์หรือผลกระทบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- พิมลพร อมรศิลป์. (2549). แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในสถานศึกษาอำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คำสมัย.
- เรณู ตรีโลเกศ. (2549). การศึกษาปัญหาและปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ คม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- วรางคณา กิจยรรยง. (2543). ปัญหาทำผลงานทางวิชาการของครูผู้สอนเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วินัย คีรินทร์. (2544). ปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.